

Torneås första borgmästare och deras familjekrets

Några livsöden

Suensaari - *Tornö* - hade 1531 utsetts till en kronans handelsplats och där fanns då över femtio köpmansbodas. Johan III planerade 1585 att där grunda en stad till vilken landsköpmännen skulle flytta men de vägrade att lämna sina hemman trots hotfulla ord från kungen. Karl IX fortsatte påtryckningarna om stadsbildningen men skrev den 12 juli 1604 att eftersom hamnen i *Tornö*, där man kunnat lägga till med skepp och skutor, blivit igenvuxen och för grund borde staden anläggas på Björköen där kyrkan fanns, men inget hände.⁽¹⁾

Stadsplanerna berörs åter av Karl IX i ett brev den 27 juni 1608.⁽²⁾ Kungen anger att där skall upprättas en stad i vilken birkarlarna skall slå sig ner som borgare. Då inget trots detta hände uppmanades ståthållaren i Västerbotten 1611 att grundlägga en kungsgård på Suensaari och tvinga birkarlarna att flytta till den stad som skulle anläggas där. Kungens död stoppade stadsbildningen, men i slutet av 1610-talet föreskrev Riksrådet att staden skulle grundas på Seskarö. Birkarlarna vaknade då till och krävde att staden skulle byggas vid deras gamla marknadsplats på Suensaari, mot vilket köpmän i Skellefteå och Kalix protesterade i ett brev dagtecknat Kalix den 2 januari 1620. De menade att Suensaari främst förespråkats av två-tre Tornebor för deras egennyttas skull.⁽³⁾ Deras argument var mångahanda, dels saknades närliggande timmerskog vilket fördrade nybyggnation, dels ansågs buller och sjöfart till staden allvarligt störa laxfisket, men det som främst vändes mot Suensaari var problemet med vårfloden och den grunda inseglingsrännan samt att seglatsen från Seskarö till Suensaari var *farlig för det grunda vattnet, och många lönngrund där emellan belägna är, eljest får man ingen skuta med full last löpa dit upp, såsom icke heller lastade därifrån fulla för den skull stor bekostnad emot den ringa förtjänst är att man så ofta skall frakta sitt gods.*

Landsköpmännens protest togs *ad notam* då fogden i Västerbotten den 19 maj 1620 enligt Kammarkollegiets Registratur uppmanades tillsäga Torneborgarna (!) att de äntligen skulle sända sin fullmäktige för att anamma deras privilegier.⁽⁴⁾ Torneborna synes ännu inte ha reagerat på uppmaningen, då Kungl. Maj:t den 7 september 1620, i enlighet med landsköpmännens önskemål, utfärdade stadsrättigheter för Torneå stad på Seskarö. Birkarlarna i Torne socken synes först då ha uppmärksammat faran och gjort en uppvaktning, vilken slutligen ledde till att Kungl. Maj:t den 12 maj 1621 ändrade sig och fastlade att Torneå stad skulle grundas på Suensaari.

De som kraftigast agerat mot anläggandet av den nya staden på Suensaari var den förre knekthövitsmannen Peder Olofssons söner Anders, Könik och Peder. Peder Olofsson som var gift med en dotter till birkarlen Könik Olofsson från Baggböle och svåger med ärkebiskopen Peder Kenicius hade från slutet av 1570-talet fram till 1600-talets början vistats långa tider i Torne och Kemi socknar under 25-årskriget mot Ryssland. Det kan därför synas naturligt att sönerna fick en dominerande ställning i denna skinn- och fiskrika bygd, där de kom att fortsätta den handel som redan på 1400-talet fört släktens skutor till Tyskland.

¹ Johan E Waaranen, *Handlingar upplysande Finlands historia 1603-08, II*, Helsingfors, 1864, s. 122.

² *Ibid.*, s. 375.

³ RA, *Axel Oxenstiernas brevväxling*, B:III A, Städer i Norrland, E 786.

⁴ RA, Sandbergiska Samlingen YY 13211.

Tillsammans med bröderna från Skellefteå blev Peder Andersson en av de fyra första borgmästarna i Torneå vilka alla genom att arrendera lappmarkerna, och agera som de tidigare lappfogdarna, skapade sig stora förmögenheter. Efter en tid i stort överflöd skulle de alla och deras familjer gå en dyster framtid till mötes.

Anders Pedersson (Borgmästare 1621-25), som var Peder Olofssons äldste son, blev Torneås förste borgmästare. Han hade 1613 tagit över Bergsbyn i Skellefteå efter fadern och var gift med Brita Gertsdotter. Den 18 maj 1620 arrenderade han för 295 ½ daler Torneå lappmark. Därigenom fick han rätt till tiondet av alla lappar, tullen av birkarlarna samt rätten att köpa skinn och annat som lappfogdarna tidigare gjort. Birkarlarna förbjöds samtidigt att driva köpenskap med lapparna innan Anders Pedersson uppburit kronans andel, men han skulle i första hand erbjuda svarta rävar, loskinn, goda mårdar och bävvar till Kungl. Maj:t. Anders Persson fick samtidigt arrendet på laxfisket i Skellefteå där bönderna skulle salta och väl förvara stadgelaxen i nya tunnor för hans räkning.

Anders Pedersson som 1621 utsetts till borgmästare hade sommaren 1623 byggt ett hus med 2 stugor och 2 källare och var i färd med att uppföra en nybyggning med *understugu och en kammar och 2 natstugu, enn strandboo medh underbodar och 2 öfuerbodar, en bodstugu och underhus*. Tullräkenskaperna för Stockholm visar att han 1624 införde 15 skeppund torrfisk, 16 tunnor tjära, 1 tunna smör, 150 renhudar, 8 åmar tran och 16 tunnor fjädrar. Året därpå införs inte något från Torneå vilket kan ha berott på att Anders Persson omkommit då brodern Könik Persson vid Mickelsmäss 1625 tog över arrendet av Torne lappmark och den 14 september 1625 redovisar det gods han som förmyndare förvaltar för salig Anders Perssons söner Peder och Gert. Godset värderades till 12535 daler silvermynt.

Anders Pederssons son Peder dog på 1630-talet i Groningen i Holland där han skulle driva handel för farbrodern Könik som dock försett honom med växlar som inte gått att inlösa vilket försatt Peder i svårigheter. Gert Andersson synes också tidigt ha avlidit vilket ledde till att pojkmornas mormor Brita Andersdotter Grubb, som var deras arvinge, kom i tvist med Könik Persson om arvet vilket resulterade i omfattande processer vid Svea Hovrätt. Anders Perssons dödsbo omfattade förutom kontanta medel i form av 250 riksdaler, 350 ungerska gyllen, 279 daler silvermynt och 4 stycken guldmarker mängder av lappmarksvaror vilket antyder att arrendet av Torne lappmark varit mycket lönsamt. Bland annat upptas 2280 gråskinn, 578 hermelinskin, 135 rävskin, 18 mårdskinn, 2 järvskinn, 204 renfällar och 6 ranor. Vidare upptas 360 par lappskor, 33 par lappbyxor, 45 par lappstövlar och 41 Årraka muddar (skinnpälsar). Därutöver redovisas kläde i form av svart och grönt pjuk och halvengelskt och stora mängder torrfisk, lax, smör och fjädrar samt utestående fordringar till åtskilliga personer. Sonen Gerts silver och guld värderades till 377 daler medan gården i Torneå endast upptogs till 75 daler.

Könik Persson (BM 1625-38) upptas i redovisningen för Älvsborgs lösen 1613 som ogift, men 1615 är han gift och upptas på den egna gården på Risön i Skellefteå. Sommaren 1623 har han i Torneå uppfört en nybyggning med två understugor, en kammare och två nattstugor med en underbod. Han har vidare en strandbod med 2 underbodar och 2 nederbodar. Den 18 maj 1620 hade han arrenderat Kemi lappmark och sedan brodern Anders avlidit 1625 övertog han arrendet för Torne lappmark och borgmästarposten som han behåller fram till 1640. Den 26 april 1628 arrenderade Könik Torne och Kalix socknar samtidigt som arrendekontraktet för Torneå och Kemi lappmarker övergick till befallningsman Peder Andersson. Könik Persson arrenderade 1635-1636 Torneå och Kemi socknar som kom under Carl Carlsson Burman 1637-1641 då han var befallningsman över norra prosteriet i Västerbotten. Att döma

av rättstvister vid Stockholms rådhusrätt synes Könik tillsammans med Bengt Jönsson i Torneå ha bedrivit omfattande handel med Jören Tremeke i Lübeck.⁽⁵⁾

Arvet efter Anders Persson blev föremål för en tvist mellan Brita Andersdotter Grubb och Könik Persson som löstes genom en uppgörelse den 1 oktober 1641 innebärande att Könik bland annat skulle betala 4000 daler till Brita och tiondet på arvsbeloppet till Torneå stad. När Könik sommaren 1642 seglade till Stockholm för att avbetala skulden med handelsvaror led han skeppsbrott och miste inte bara merparten av godset utan också skutan med tamp och tyg. Vid jultiden 1642 slöt han i Stockholm en ny uppgörelse innebärande att skulden skulle avbetalas på tre år och som borgenär inträdde rådmannen Anders Jönsson i Stockholm. När Könik vid midsommartid 1643 var segelfärdig i Torneå drucknade han och några andra personer då de var på väg ut till skutan. Anders Jönsson tvingades därför reglera skulden till Brita Andersdotter Grubb men det ledde till nya omfattande processer. Köniks änka Brita Abrahamsdotter väjdade den 12 juni 1649 vid Svea Hovrätt om att slippa den höga ränta Anders Jönsson krävt på det han gett ut för Könik. Genom förlikning sänkte Anders Jönsson sitt krav med 1800 daler förutsatt att Brita Abrahamsdotter erlade 7500 daler.

Allt tyder på att Könik Persson genom arrenden av socknarna och lappmarker kunnat driva en mycket lönsam handelsverksamhet. Tillsammans med brodern rådmannen Johan Persson i Stockholm bedrev han också handel på Tyskland dit främst skinn, hudar och fisk såldes. Exempel på hans varutransporter ger tullräkenskaperna för Stockholm den 11 september 1635 som visar att han införde 43 tunnor smör, 195 tunnor lax, 26 tunnor strömming, 24 tunnor salt fisk, 500 lispund torra gäddor, 200 lispund torr fisk, 97 renhudar och 640 gråskinn. Sista gången Köniks skuta om 40 läster upptas i Stockholm är den 29 oktober 1641 då han införde 300 tunnor lax. Mantalslängden för Torneå upptar Könik med hustru och en dotter 1642. Tre döttrar är kända: Karin gift med borgmästaren Anders Jöransson Lythreus i Uleåborg, Margareta gift med kyrkoherden Johannes Torneus i Torneå och Brita första gången gift med prosten Andreas Canuti Gevalius i Luleå och andra gången med rektorn vid Piteå skola Johan Magni Forthelius (Jöns Månsson Fordell).

Peder Andersson (BM 1639-41) är möjligen identisk med slottsfogden Peder Andersson i Uhlå som den 3 juli 1620 i Torneå på ståthållarens i Norrland Christoffer Warnsted anmodan höll rannsaking om Abraham Larssons laxpata i Pitkäniemi på Björkön. Peder Andersson har sommaren 1623 uppfört en ny byggning i Torneå med 2 stugor vilka ännu bara timrats tre varv, men han uppges ha timmer för att fullfölja bygget. Vidare har han en strandbod med under- och överbod. Den 8 maj 1623 arrenderade han Torneå och Kalix socknar för ett årligt arrende på 1127 daler. Avtalet förlängdes den 24 oktober 1625 med fyra år då han förband sig att betala mer än dubbelt mot förut. När kvarntulllängden för Torneå socken upprättas den 27 november 1627 har Peder Andersson övertagit länsmanssysslan från Abraham Larsson. Arrendet för Torneå och Kalix socknar övergick 1628 till Peter Grönberg i Stockholm. Den 27 oktober 1629 fick Peder Andersson och Clemet Öndasson i Torneå arrendet på Luleå, Torneå och Kemi lappmarker på tre år. Peder Andersson står kvar som arrendator av Torneå och Kemi lappmarker till och med 1635 samtidigt som han från 1630 till och med 1634 är befallningsman i Västerbottens norra prosteri.

Peder Andersson skattar i jordeboken 1632 för $\frac{1}{6}$ mantal i Pudas och 1638 upptas *Per Andersson länsman* på $\frac{1}{8}$ mantal i Pudas. Länsmannen Peder Andersson i Torneå undertecknar med egen hand en kvittens den 19 november 1636 avseende 10 daler silvermynt

⁵ Stockholms stads tänkebok 1629, s. 97-99, 1630 s. 19.

han mottagit från befallningsmannen Kōnik Persson och *tilldelt skarprättaren för justificerande av tvenne syndare i Torneå socken*. Namnteckningen visar att länsmannen är identisk med den tidigare befallningsmannen.⁶ När ting hålls i Torne lappmark 1639 upptas i nämnden från Torneå stad *länsmannen Peder Andersson, rådmännen Jōns Isaacsson, Jōns Pedersson och Nils Oravainen samt Henrik Cemetsson och Jōns Cemetsson* (skall vara Jōns Carlsson som från 1640 ingår i nämnden).

Arrendet av lappmarkerna synes ha varit givande då Peder Andersson på sin skuta den 27 september 1635 vid Blockhusudden förtullar 27 tunnor smör, 282 tunnor lax, 25 ½ tunna strömming, 5 tunnor salt fisk, 23 skeppund gäddor, 4 ½ tunna tran, 1 skeppund torrfisk, 172 renhudar, 42 kohudar, 30 par lappschor, 12 tunnor fjädrar, 120 gråskinn, 1 utterskinn och 16 rökta laxar. Sista gången Peder Andersson upptas i tullängden för Stockholm den 15 oktober 1638 inför han 300 tunnor lax. Han är borgmästare i Torneå 1640-1641 och uppbär då en lön på 100 daler om året. När han avgår som borgmästare framgår att hans skatterestantier från de tidigare arrendena uppgår till 2785 daler. Trots skulden utses han 1641 åter till befallningsman men 1643 tvingas han lämna posten.

Utöver skatterestantier hade Peder Andersson skulder till ägarna av de gårdar på Suensaari som exproprierades vid stadsbildningen. Den nye ägaren till Lorffgården i Torneå, malmletaren Jacob Phund, krävde 1643 som fullmäktig för de övriga jordägarna, att Peder skulle betala de 895 daler 24 öre silvermynt som ståthållaren Johan Månsson redan 1624 befallt honom att utan uppehållning verkställa. När processen förhalades trots landshövding Crusebjörns skriftliga uppmaningar till borgmästare och råd den 15 juni 1643, 11 december 1643 och 28 februari 1644 vädjade Jacob Phund den 15 maj 1644 till Svea Hovrätt om bistånd med att få de utkrävdas pengarna. Den 17 maj 1644 uppmanade Svea Hovrätt landshövding Crusebjörn att hjälpa Jacob Phund tillrätta. Av räkenskaperna för Torneå stad 1644 framgår att Peder Andersson lämnat sin tidigare lönsamma verksamhet och nu börjat driva krog i staden till vilken han betalade 15 daler för sitt bryggeri och krögeri.

Peder Andersson dog utblottad 1651. Änkan Karin redovisas på gården i Torneå med son och dotter men synes 1656 ha flyttat till Övre Raumo där sonen Anders övertagit det blivande hemmanet Antrukki om ¼ mantal. Änkan Karin krävdes på tinget den 7 december 1659 på en skuld Peder Andersson haft till Jacob Westfalen i Stockholm. Hennes man sägs då ha varit kronan skyldig några tusen daler när han dog varför all hans egendom tagits i mät. Då Karin inte hade fått något efter maken avskrevs fordran. Gården i Torneå synes den 2 augusti 1656 ha förlorats av familjen då Elias Sigfridsson på rådstugan krävde 150 daler ur andelen borgenärerna haft i Peder Anderssons gård.

Anders Pedersson kasserades vid mōnstringen 1668 men var på 1670-talet fjärdingsman i socknen. Vid tinget i november 1679 beklagade han sig över att obetänksamma människor gett honom det vederstyggliga öknamnet *vasikanrato* - kalvas. Han visste inte vem som var upphovsman till namnet som kommit i var mans rop och rykte. En sträng förmaning gavs vid tinget till dem som liknat en kristen levande människa vid ett dött as vilket tillnamn som *politie prejudicerar hans kristliga namn och ärliga rykte eftersom han är av förnämliga föräldrar*. Om någon i framtiden skulle understå sig att använda öknamnet skulle böter på 40 mark silvermynt utmätas.

⁶ RA, Länsräkenskaper 1635, Norrlands län, fol. 145.

I förskoningslängden 1680 uppges Anders Pedersson vara en oduglig och kasserad soldat, hustrun en gammal kärring, som lidit stor olycka på sin boskap och är mycket fattig. Änkan Ingrid Persdotter redovisar från 1681 gården i Övre Raumo där hon finns med sonen Per, med efternamnet Bergman, och döttrarna Margareta, Malin och Annika. Per som gått som soldat från 1672 kommer 1697 i krakel med rättvisan sedan hans andra hustru Margareta Eriksdotter Drucken avlidit efter att ha blivit illa behandlad av Per och systrarna. Efter en rättsprocess frias dock Per från anklagelserna, men samma år säljs hemmanet till Johan Johansson med förbehållet att den gamla och vanföra änkan Ingrid Persdotter får bo kvar med förgånga.

Peder Pedersson (BM 1641-48) från Skellefteå har 1623 börjat bygga i Torneå där han har en byggnad som ännu saknar skorsten, golv och fönster. Nybyggnaden har 2 stugor, en kammare och källare. Dessutom har han en strandbod med en underbod och 2 överbodas. Peder Pedersson upptas den 2 september 1626 för första gången i Norrlandstullen i Stockholm då han inför 80 tunnor lax, 8 tunnor sik, 30 tunnor strömming, 14 tunnor tjära, 12 skeppund torra gäddor, 4 skeppund salt sik, 2 skeppund berenfisk, 5 skeppund abborre, 150 renhudar, 120 bockskinn, 6000 gråskinn, 800 lappskor och 2 tunnor fjädrar. Han upptas sedan frekvent i tulllängden som en stor leverantör av fisk, hudar och lappmarksprodukter. Från 1631 var Peder Pedersson arrendator av Kemi socken samt från 1636 även av Ijo socken samtidigt som han var befallningsman innan han 1641 blev borgmästare i Torneå.

Peder Pedersson dog under en vistelse i Stockholm våren 1647. Han begrovs den 21 april 1647 i Storkyrkan under *frubänkarna* vid stora gången där han köpt en lägerstad för 50 riksdaler. Till begravningen skänktes 187 daler och för ringning i alla fyra klockor gavs ytterligare 40 daler. Peder Pedersson var mycket välbeställd när han dog och efterlämnade änkan Kerstin Gertsdotter och den omyndige sonen Anders. Vid arvskiftet den 19 januari 1649 fick sonen Anders en ansenlig förmögenhet i form av pengar, silver och utstående gäld uppgående till drygt 50000 daler kopparmynt. Modern hade 1648 ingått ett nytt gifte med regementskvartermästaren i kavalleriet Daniel Kruus som den 3 december 1648 i ett öppet brev från drottning Christina beviljades åtta års skattefrihet för Torphemmanet som våren 1648 drabbats av våld.(7) Den 27 oktober 1649 begärde Daniel Kruus vid Stockholms rådhusrätt att rådmannan Johan Pedersson skulle förordnas till förmyndare för styvsonen Anders Pedersson, då Kruus inte ansåg sig kunna anförtro *barnegodset* till någon i Torneå. Svågern som avböjde erbjudandet, förebärande sjuklighet och ålder, föreslog att förmyndare skulle utses i Torneå där rådmännen Peder Jönsson, Christoffer Jönsson, Nils Oravainen och Anders Torfastsson åtog sig förmyndarskapet, vilket visade sig förödande.

Vid Peder Jönssons död 1655 framgick att hans dödsbo var fyllt av skulder och att han delvis försnillat Anders Perssons arv, vilket Anders blev varse 1656 när han efter studier återvände till Torneå där han blev rådmannan 1658 och gifte sig med Brita, syster till rådmannen Isak Ersson. Året efter giftermålet avled Anders, men arvet efter fadern hade då ännu inte reglerats varför änkan, som senare gifte sig med borgmästarsonen Johan Jönsson i Torneå, i en rättsprocess som slutligen avgjordes i Svea Hovrätt försökte få svärmodern Kirstin Giertsdotter att avstå en del av sonens fadersarv till henne vilket dock inte gillades.(8)

Kruus, som varit fältmarskalk Hans Christoff von Königsmarcks regementskvartermästare, torde snabbt ha blivit en besvikelse för Kirstin, men inte bara hon drabbades av hans nyckfullhet. Den 2 juni 1652 anklagades Daniel Kruus vid Stockholms rådhusrätt för att ha

⁷ RA, VBTN Länsräkenskaper Landsboken Verifikat, 1652, f. 179.

⁸ RA, Svea Hovrätt Huvudarkivet, EVI a 2aa 1665 vol. 217 akt 22

dräpt kammarskrivaren Frantz Slorff.⁹ För att rättfärdiga sitt handlande inlade Daniel en vidlyftig skriftlig förklaring i rätten enligt vilken han och Frantz Slorff den 21 mars 1652 burit riksrådet Claes Christoffersson Horn af Åminnes lik vid begravningen i Riddarholmskyrkan. Begravningsgästerna hade därefter trakterats väl och brutit upp först vid tolvtiden på natten då Kruus bjudit några personer till sitt härbärke dit Frantz Slorff objuden kommit med. När de trakterats med spanskt och rhenskt vin blev det bråk mellan Kruus och Slorff som dock åtskiljdes och kom överens om att duellera nästa dag.

Slorff återvände emellertid efter en timme med en lång stickvärja och ställde sig utanför Kruus port och började ropa grova skällsord. Kruus meddelade då att han nästa dag skulle möta Slorff till häst för duell enligt deras avtal. Slorff skällde då ännu värre, varför Kruus tog fram sin pistol och sköt honom. Efter skottet såg Kruus till att Slorff fick vård och på inrådan av sina vänner slöt han en uppgörelse med Slorff om en förlikning och utgav 200 riksdaler samt förband sig att betala barberarens lön för att vara fri från allt eftertal, om Slorff skulle avlida. Uppgårelsen konfirmerades av assessorn vid Svea Hovrätt Johan Graan – Kruus svåger och den blivande landshövdingen i Västerbotten – samt assessorn Jacob Gaveli och rådman Anders Jönsson. Eftersom Slorff i sin livstid låtit sig förlikas och brodern Henrik Slorff räknat pengarna, som Frantz hustru tagit emot, menade Kruus att Slorffs släkt inte längre kunde anklaga honom för dödsfallet. Rådhusrätten ansåg dock, att Daniel Kruus utan tvång eller livsnöd skjutit Slorff så att han dog, varför de inte kunde annat än döma honom till döden. Med fortsatt hjälp av den lagkloke svågern frikändes Kruus senare.

Daniel Kruus upptas med hustru i Torneå fram till 1657 då han börjar skatta för Torphemmanet, som hustrun överlätit till honom. Daniel synes ensam ha installerat sig på Torpet, där han redovisas fram till 1666, då förhållandet till hustrun tidigt försämrats. 1660 anklagade Kirstin Giertsdotter vid Svea Hovrätt maken för att under giftermålets sex år ha terroriserat henne, ständigt hotat att mörda henne och en gång med värja ha genomstickit hennes arm. Sedan hon också besvärat sig över hans slöseri och förskingrande av hennes ägodelar skiljdes Kruus från hustruns egendom genom beslut vid hovrätten den 4 december 1660. Kirstin Giertsdotter avled 1665 och året efter hennes död installerade sig Peder Pederssons brorson Peder Johansson från Stockholm som borgmästare i Torneå.

Den 28 februari 1676 hölls Commissionalsrätt i Torneå stad, enligt Svea Hovrätts resolution av den 27 november 1674 till landshövding Creutz angående kyrkoherden Johannes Torneus föregivna fordran på framlidna hustru Kirstin Giertsdotters arvingar efter hennes man Daniel Kruus.¹⁰ Prosten uppgav sig ha en fordran på Kruus uppgående till 690 daler, konfirmerad den 1 september 1666. Vidare påstod han, att hustru Kirstin på sin dödsbädd testamenterat Torphemmanet till Kruus. Hon skulle ha sagt, att han inte skulle vara alldeles skild från allt arv eftersom han inte var någon dräng i gården. Arvingarnas fullmäktige menade, att detta var löst prat och att det varken fanns skriftligt eller muntligt testamente som stödde prostens krav, som inte var annat än befängd judaism. Arvingarnas fullmäktige undrade vidare, varför inte prosten sökt hustru Kirstins arvingar då arvskiftet skedde och landshövding Johan Graan på samtliga arvingars vägnar företrätt dödsboet och på rådstugan i Torneå den 22 maj 1665 uppmanat alla fordringsägare att framlägga sina krav. Många gjorde detta, men inte prosten som troligen då vetat av bättre samvete att han ingen skäligen skuldfordran hade än han nu obefogat söker och pretenderar. Prostens krav avvisades därför av rätten.

⁹ SSA, Stockholms Magistrat och Rådhusrätt 1636-1849, Handlingar till Tänkeboken, Huvudserien, 1652, fol. 164-167.

¹⁰ RA, Renoverad dombok, Gävleborg 24 b, 1676-77, fol. 680-86.

¹⁰ http://www.ulfhjars.se/Genealogi/Borgare/Borgare_2.htm#_Toc221286983

Borgmästare i Torneå efter de fyra pionjärerna var fram till 1700-talet följande personer:

Jöns Ingevaldsson (BM 1647-56), troligen son till rådmannen Ingevald Olofsson i Stockholm,(10) från Gävle som var gift med borgmästaren i Gävle Bertil Danielssons änka Malin. Jöns styvson Daniel Kröger var borgmästare i Uhlå.

Olof Jönsson Swart (BM 1656-59) son till borgmästaren i Strängnäs kom till Torneå som tullnär. Han gifte sig med Per Jönsson Fordells änka Lisbeta Wolker. Lisbetas bror Sigfrid var borgmästare i Gävle och hennes mormor var syster med ärkebiskopen Petrus Kenicius.

Anders Torfastsson (BM 1659-64) var son till guldsmeden Torfast Abrahamsson som i mitten av 1620-talet flyttade från gården Hellan i Öjebyn till Torneå. Anders Torfastsson var tullnär på 1650-talet och befallningsman 1655-62. I sitt första gifte äktade han en dotter till borgaren Hans Henriksson och dennes hustru Karin Nilsdotter Oravainen. Andra hustrun Gertrud var dotter till rådmannen Nils Nilsson Oravainen och tredje hustrun Karin var dotter till borgmästaren i Torneå Jöns Mickelsson Prunki.

Jöns Mickelson Prunki (1664-66) kom till Torneå på 1640-talet från rusthållargården Prunkila i Sankt Märten i Egentliga Finland. Sonen Henrik tog namnet Tornström.

Peder Johansson (BM 1666-80) var son till rådmannen Johan Persson i Stockholm, bror till Anders, Könik och Peder Pedersson, och Brita Johansdotter Guldsmed från Västerås som var syster till Arendt Grapes hustru Clara. Peders hustru Sara Jöransdotter Folker kom från Gävle och hennes morbror var Bertil Danielsson Kröger

Olof Hellebohm (BM 1681-89) som blev befallningsman i norra prosteriet 1679 utsågs 1681 till borgmästare i Torneå.

Johan Nilsson Chore (1689-1708), son till borgaren Nils Henriksson Rääf i Torneå som kom från Övre Vojakkala, var borgmästare i Piteå innan han tillträdde befattningen i sin hemstad.

Fagersta 2016-12-01

Per-Olof Snell